

Polder.blad

Oktober 2009

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 20 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 7 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening: **979-6399607-37** van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van de Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds Hobokense Polder"

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be

Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be

Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie en lay out Polder.blad: tijdschrift@hobokensepolder.be

Ria Thys en Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be - webmaster@hobokensepolder.be

Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be

Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Propaganda:

André Driesen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, 03/829.19.10

Goudklompjes:

André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81

Gilbert Van de Velde, Van Traynellaan 28, 2660 Hoboken, 03/825.12.75

Foto voorkaft:

Lepelaars op het Broekskot

Fotograaf: Wim Dekelver

Foto achterkaft:

Paddenstoelen in de Hobokense

Polder

Fotograaf: Luk Smets

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?

Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Website: www.hobokensepolder.be

Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, laatste info, ...

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde woensdag van de maand** om 19.30 u in **zaal Moretus, Berkenrodelei 34 te Hoboken**. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

Inhoudstafel

Colofon	2
Editoriaal	3
Kalender	4
Natuurvierdaagse Opaalkust	10
Beheer:	
- Goudklompjes	12
- Dekstier in de Polder	13
Te koop: Natuur.kalender	13
Dijkwerken aan de Polder	14
Onze sponsors	14
Natuur op en rond Fort 8	15
Lange Wapper: 18 oktober	16
Studie:	
- Vogeltrektellingen	16
- Waarnemingen	17
Beleid:	
- Hollebeek	20
- Hydeparkbos	20
- Aankoop natuurgebieden	21
Onze leden schrijven ...	22
Klimaatwijken en -actie	23
Behaag Natuurlijk 2009	24
Ankona: najaarsaanbod	26
Lidgeden hernieuwen	27
Recupereer uw lidgeld	27
Natuur onder de kerstboom	27
Activiteitenkalender	28

Met dank aan de fotografen.
Enkele foto's werden van internet geplukt.

Op naar een boeiende herfst ...

De zomermaanden hebben ons heel veel deugd gedaan. En we beschikken weer over de nodige energie om je gedurende de komende najaars- en wintermaanden een gevarieerd aanbod aan activiteiten aan te bieden.

Naar buiten toe lijkt het misschien alsof we in de zomermaanden op een lager pitje stonden. Niets is echter minder waar. Achter de coulissen is heel wat gebeurd.

Onze Goudklompjes zijn in juli met heel veel enthousiasme weer gestart met het **natuurbeheer**. Ze konden zelfs vijf nieuwe gouden mensen warm maken om de "company" te vervoegen. Maar er kunnen nog altijd extra mensen bij, dat lees je in dit Polder.blad.

En dan is er deze zomer door verschillende mensen ook heel hard gewerkt aan de **inventarisaties in Fort 8**. Waarom doen we dit? In het ontwerp-Masterplan van de overheid i.v.m. de herinrichting van Fort 8 wordt weinig aandacht geschonken aan het natuurluik. We willen nu met de gedane intense studie aantonen dat het gebied een hoge natuurwaarde heeft en dat met de natuur terdege moet rekening gehouden worden.

We **fietsten** einde augustus met bijna 40 gezellige mensen ontspannen door de Rupelstreek en onze **natuurgidsen** hebben deze zomer weer tientallen mensen rondgeleid in de Polder.

Maar als je de kalender voor het najaar er op nakijkt, zal je zien dat we heel wat in petto hebben: **uitstappen buiten de afdeling, studiemomenten (dagelijkse trekvogeltellingen in oktober/begin november en maandelijks watervogeltellingen), natuurwandelingen in de Polder, ...**

Het natuurbeheer in ons gebied is een belangrijke pijler in onze werking. Naast de woensdagen hebben we ook ons maandelijks weekendbeheer.

Kom zeker eens helpen en dan vooral op zaterdag 21 november op de **Dag van de Natuur**. Dan verwennen we je zelfs met gratis "spijs en drank".

We nemen ook deel aan de Antwerpse **milieumaand** in oktober met wandelingen in ons natuurgebied voor scholen en verenigingen.

En dan kunnen onze afdelingsleden nu al inschrijven voor een **natuurvierdaagse aan de Opaalkust** in Noord-Frankrijk. Nu doen!

En mogelijk spreekt de **boottocht op de Schelde** in januari je ook wel aan. Ook hiervoor kan je nu al inschrijven.

Minder zichtbaar voor jou, beste Natuurpuntlid of -sympathisant, maar we blijven ook de nodige aandacht schenken aan **beleidskwesties**. Vooral Frans maar ook Wim, Resi, Nicole, Luk en Danny maken hier tijd voor vrij ... maar liefhebbers - al is het voor een bepaald project - mogen zich zeker melden. In Polder.blad en op de website houden we je zeker op de hoogte van de beleidsstappen en de resultaten ervan.

En koop je dit jaar ook een **Natuur.kalender 2010**? Onze geweldige PR-man André Driesen is alweer gestart met de verkoop van deze prachtige kalenders. André, we duimen voor jou dat je de kaap van de 200 weer haalt en we helpen je daar graag bij ... en beste mensen, op deze manier steun je onze afdeling en kunnen we de winsten aanwenden in de natuur van onze afdeling.

Van harte welkom op alles wat we met liefde voor de natuur en het milieu organiseren !

Ria

Lepelaar: Foto: Wim Dekelver

Zaterdag 3 oktober om 10 u

Trefdag van Natuurpunt in Antwerpen

Info: Luk Smets, 03/289 73 66

Zin om deel te nemen aan de jaarlijkse Trefdag van Natuurpunt? Dat kan en we hoeven ons dit jaar zelfs niet ver te verplaatsen.

De Trefdag vindt plaats in het St. Lievenscollege in de Kasteelpleinstraat 31 Antwerpen. Welkom vanaf 9.30 u (koffie, thee, koek) en officieel wordt er gestart om 10 u met een korte algemene vergadering.

Tijdens de middag is er – zoals steeds – een interessante infomarkt. De namiddag is gewijd aan een aantal workshops. De dag wordt afgesloten met een receptie. Er is een nevenprogramma voorzien voor partner en kinderen.

Wij gaan al zeker naar de Trefdag! Jij ook? Er moet ingeschreven worden, dus laat heel snel iets weten aan Luk Smets, 03/289 73 66 luk.smets@telenet.be

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (5 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Zondag 4 oktober om 7.30 u

Trekvogeltellingen op de Scheldedijk aan Hobokense Polder

Gids: Luc van Schoor

Info: Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Al het vierde jaar op rij zal Luc van Schoor in de oktobermaand zowat elke ochtend op de Scheldedijk te vinden zijn. De resultaten van zijn dagelijkse trekellingen zorgen voor heel belangrijke informatie.

Vandaag gaan we eens kijken welke en hoeveel vogels er langs de Schelde naar het zuiden trekken op zoek naar beter weer, maar vooral naar voedsel. Uit ervaring weten we dat bij geschikte weersomstandigheden vele honderden vogels van verschillende pluimage passeren, een spectaculaire ervaring.

Om een idee te krijgen, kan je een kijkje gaan nemen op de website www.trektellen.nl (klik op België en zoek bij de locaties Hobokense Polder), waar je de resultaten van enkele tellingen van Luc Van Schoor terugvindt. Tussen de meer algemene doortrekkers noteerden we ook leuke soorten als grote zilverreiger, witoogend, Pontische meeuw, rode wouw, smelleken, beflijster, grote pieper, geelgors, kruisbek, appelvink,

barmsijs, goudvink, Europese kanarie en ortolaan.

Bij 'goede trek' blijven we heel de tijd op de Scheldedijk of in de Gras-polder op dezelfde plek staan. Bij 'mindere trek' gaan we al wandelend zoeken naar de trekvogels die even in de Hobokense Polder vertoeven. Je kan ook deelnemen aan de andere trekellingen in oktober met Luc.

Praktisch: We spreken af om 7.30 u aan station Hoboken Polder, zodat we tegen zonsopgang (8 u) paraat staan aan de Schelde.

Je mag altijd later komen maar dan moet je ons wel even zoeken (op Scheldedijk of langs wandelpad door het begrazingsgebied).

Meebrengen: verrekijker, (zeer) warme kledij ook als het niet zo koud lijkt. Als de weersomstandigheden meezitten, gaan we lange tijd (minstens 2,5 u) stil staan, dan krijg je zelfs koude voeten bij 10°C!; eventueel warme drank. Einde aan station omstreeks 11 u.

Info: Ria Thys, 03/289 73 66

Foto: Luk Smets

Zaterdag 10 oktober om 10 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 - jonckheeredesmedt@gmail.com

We kunnen ieders hulp gebruiken om het natuurbeheer uit te voeren: jong en oud, man en

vrouw, ...

Een greep uit de uit te voeren werken voor dit najaar:

- maaien en afvoeren van maaisel
 - onderhoud wandelpaden
 - verwijderen van exoten
 - verwijderen van sluikestort
- Vele handen maken het werk lichter en geven ook een fijne sfeer. Dus welkom.

Afspraakplaats: Schroeilaan (straat naast de spoorweg) aan de container naast firma Procap
Er wordt gewerkt van 10u tot 13u
Meebrengen: werkhandschoenen en stevige schoenen of laarzen.

Weekend 17/18 oktober

Watervogeltellingen in de Hobokense Polder en langs de Schelde

Info: André Van Langenhove, 03/288 00 81 – 0486/82 68 22

Elke winter organiseert het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek zes watervogeltellingen in Vlaanderen (midmaandelijks in de periode oktober-maart). Bij elke telling worden alle aanwezige watervogels geteld in zoveel mogelijk gebieden.

Doel:

- informatie verzamelen over de aantallen, de verspreiding, numerieke trends en habitatkeuze van overwinterende watervogels in Vlaanderen
- het creëren van een referentiekaarder voor de interpretatie van telresultaten op regionaal of

gebiedsniveau

- bijdrage leveren aan internationaal monitoringproject "International Waterbird Census"

Al verschillende jaren nemen we in Hoboken deel aan deze tellingen. Wil je meer info over zo'n telling, neem gerust contact op met André.

Praktisch: Bel of mail even naar André voor juiste dag en afspraakuur. Meebrengen: warme, waterdichte kledij, verrekijker. Mailadres: andre.van.langenhove@base.be

Zondag 18 oktober om 9.30 u

Paddenstoelenwandeling in de Hobokense Polder

Gidsen: Gilbert Van Ael en Siegfried Calberson

Info: Annie Vandeweyer - Van Zwieten, 03/828 37 60

Het is volop herfst. Paddenstoelenperiode bij uitstek. We gaan vandaag eens kijken welke paddenstoelen er allemaal te vinden zijn in onze Polder.

Samen met onze gidsen Gilbert en Siegfried hopen we veel te vernemen van de zwammen. Maar we zullen natuurlijk ook aandacht hebben voor alle herfstfenomenen die nu te bewonderen zijn in het prachtige natuurgebied.

Deze wandeling kadert ook in het aanbod van de Antwerpse milieumaand.

Praktisch: Afspraak om 9.30 u aan station Hoboken-Polder, einde Berkenrodelei. Einde omstreeks 12.30 u
Meebrengen: waterdicht schoeisel of laarzen, verrekijker

Woensdag 21 oktober om 19.30 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Foto's op deze blz.: Luk Smets

Zondag 25 oktober om 7.45 u

Paddenstoelen, vogels ... en herfstkleuren in Mollendaalbos en Sint-Agatha-Rode

Gidsen: Henri Vranckx (vm), Frans Thys (nm)

Info: Frans Thys, 03/ 830 20 51

De laatste zondag van oktober halen we een frisse neus in het Meerdaalwoud en in de Dijlevallei. Omdat het al vroeg donker wordt - de nacht van zaterdag op zondag schakelen we over naar wintertijd (niet vergeten!) - gaan we al vroeg op stap.

In Haasrode worden we opgewacht door Rik Vranckx van de ZWAM (Zelfstandige Werkgroep voor Amateur Mycologen). Rik gidst ons doorheen een oostelijke uitloper van het Meerdaalwoud, het zeer gevarieerde Mollendaalbos. Zowel loofbos als naaldhout is daar aanwezig. Zijn uitleg zal zich toespitsen op de paddenstoelen die we waarschijnlijk overvloedig gaan tegenkomen. Gezien Rik tevens natuurgids is, zal hij ongetwijfeld ook oog hebben voor andere natuurwaarnemingen. Voor deze excursie van enkele kilometer voorzien we een tijdspanne van iets minder dan 3 uur.

Tegen 12 uur rijden we naar Sint-Agatha-Rode, aan de andere kant van het Meerdaalwoud, waar we in de plaatselijke herberg onze boterhammen kunnen opeten.

's Middags starten we in het Grootbroek, een van de meest opmerkelijke plassen in de Dijle-vallei. Tot voor enkele jaren was dit een privé viskweek- en jachtgebied. Nadat de Vlaamse overheid deze vijver heeft kunnen verwerven, zijn er zowel een uitkijktoren als een kijkhut geïnstalleerd. Van daaruit vallen heel wat waarnemingen te doen: grote zilverreiger, aalscholver, fuut, diverse eendensoorten, steltlopers (witgat, zwarte ruiter) en mits wat geluk roerdomp en mogelijk kleine zwaan. De schuwe bevers die er voorkomen, krijgen we allicht niet te zien. Na de vogelobservaties starten we voor een leuke wandeling die ons via de vijver van Pérot en de Dijle naar Florival leidt. Door een meer open, heuvelend landschap bereiken we

het Sint-Agatha-Rodebos, waar we volop kunnen genieten van schitterende herfstkleuren.

Praktisch:

Vertrek om 7.45 u in Hoboken vanaf de Kioskplaats met eigen wagens (kostendelend samen rijden aan 5 eurocent/km, d.w.z. ca. 7 euro/persoon).

Gidsvergoeding: 2 euro, ter plaatse te voldoen. Aansluiten om 13 u voor het namiddagdeelte is mogelijk mits vooraf af te spreken met Frans.

Meenemen: stevige stapschoenen die tegen slijk kunnen, verrekijker, desnoods telescoop voor het Grootbroek, vogel- en paddenstoelengids en picknick (drank en mogelijk soep verkrijgbaar).

Wandelafstand 's namiddags: 10 of 12 km. Terug in Hoboken omstreeks 19 u.

Voorinschrijven verplicht. Om iedereen de mogelijkheid te geven mee te kunnen, ook degenen die geen auto hebben, vragen we alle deelnemers Frans, tel. 03/ 830 20 51 of Danny, tel. 03/ 828 64 03 te verwittigen uiterlijk 21 oktober.

Foto: Walter Decoene

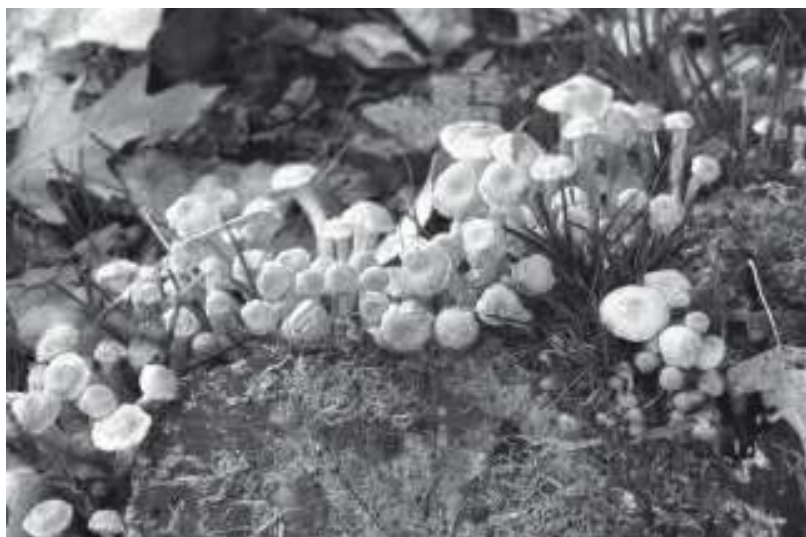

Foto: Wout Janssens

Zaterdag 7 november om 7.30 u

Bustocht naar de vallei van de Lomme

Gids: Erik De Keersmaecker

Info: Luk Smets, 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be

Vandaag maken we per autobus een herfsttocht naar de Ardennen.

We doen dit samen met onze vrienden van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek, vandaar dat we twee opstapplaatsen voorzien.

We bezoeken de vallei van de Lomme in de omgeving van Saint-Hubert. Tijdens de voormiddag volgen we de loop van het riviertje van Mirwart richting Smuid. Onderweg hopen we regelmatig een glimp op te vangen van een waterspreeuw. Waterspreeuwen zijn best wel merkwaardige vogels, die erin slagen om lopend onder water insecten op te pikken. Het hele jaar door zijn ze aanwezig in snel stromende riviertjes. Picknicken doen we in een eetcafé in Poix Saint-Hubert.

Na de middag wandelen we terug richting Mirwart langs een andere route.

Vooraleer we de lange bustocht aanvatten naar Boom en Hoboken, stoppen we nog aan een wegrestaurant, zodat je na je thuiskomst rustig kan nagenieten van deze Ardenner herfsttocht.

Praktisch:

Afspraak om 7.30 u parking sporthal Sorghvliedt, Krijgsbaan 20, Hoboken

of 8 u parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat 2850 Boom
Inschrijven door **storting van 17 euro (volw.) of 10 euro (-16 jarigen) op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder** met vermelding "Bustocht Ardennen" het aantal personen, je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Meebrengen: Picknick, verrekijker, laarzen of stevige stapschoenen zijn een aanrader! Terug in Hoboken: omstreeks 21 u à 21.15 u

Weekend 14/15 november

Watervogeltellingen in de Hobokense Polder en langs de Schelde

Info: André Van Langenhove, 03/288 00 81 – 0486/82 68 22

Voor verdere praktische afspraken: zie kalender 17/18 oktober

Zondag 15 november om 14 u

Bijna winter in de Hobokense Polder

Gidsen: Wim Vandewiele en Hugo Blockx

Info: Annie Vandeweyer - Van Zwieten, 03/828 37 60

Voor de laatste maal dit jaar trekken we de Hobokense Polder in voor een flinke wandeling langsheen koeien en paarden, die nu hun wintervacht krijgen of reeds hebben. Een dikke warme jas voor de winter! Zelf halen we zeker en vast een frisse neus!

Praktisch: Afspraak aan station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei en dit om 14 u. Einde is voorzien rond 17 u.

Meebrengen: stevige wandelschoenen; bij regenweer zijn laarzen noodzakelijk.

Woensdag 18 november om 19.30 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Zaterdag 21 november om 10 u

Dag van de Natuur - Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Alle geïnteresseerden welkom!

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 (beheer)

Ria Thys, 03/289 73 66 (picknick)

Dit weekend wordt in tientallen natuurgebieden aan natuurbeheer gedaan. Het is immers DAG VAN DE NATUUR. Op die dag willen we in Hoboken zoveel mogelijk vrijwilligers betrekken bij het beheer van ons natuurgebied en ook aan de 'buitenwereld' het vrijwilligerswerk, de inzet van onze vrijwilligers het hele jaar rond, belichten.

Iedereen, jong of oud, man of vrouw, kan wel een werkje vinden naar maat. Dus zeker welkom !!!

Een greep uit de taken:

- maaien en maaisel afvoeren
- verwijderen van exoten

Praktisch: We starten om 10 uur aan de container, Schroeiilaan (naast firma Procac) Hoboken.

Tijdens de werken vergasten we u graag op **koffie, thee of frisdrank** en op het einde omstreeks 12.30 u krijgt elke werker nog een lekkere **gratis picknick** aangeboden.

Om in te schatten wat we best voorzien voor de picknick, vragen we wel dat u zich telefonisch of via mail meldt bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be en dit ten laatste donderdag 19 november.

Bovendien zal elke aanwezige een klein pakketje ontvangen met enkele verrassingen. Meebrengen: werkkledij, stevige schoenen of laarzen, handschoenen.

Weekend 12/13 december

Watervogeltellingen in de Hobokense Polder en langs de Schelde

Info: André Van Langenhove, 03/288 00 81 – 0486/82 68 22

Voor verdere praktische afspraken: zie kalender 17/18 oktober

Zaterdag 12 december om 10 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Verdere info: zie zaterdag 10 oktober

Woensdag 16 december om 19.30 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Zondag 20 december om 8 u

Halve daguitstap naar de Dintelse Gorzen (539 ha)

Info: Danny Jonckheere: 03/828 64 03 en

André Van Langenhove 03/288 00 81

jonckheeredesmedt@gmail.com en andre.van.langenhove@base.be

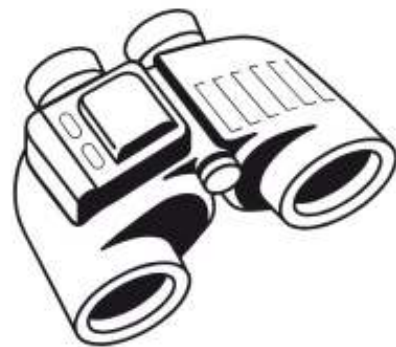

De Dintelse Gorzen liggen aan het Krammer Volkerak tussen Brabant en Goeree-Overflakkee. Dit buiten-

dijkse natuurgebied is na de afsluiting van de Philipsdam drooggevalen. Eb en vloed zijn verdwenen,

Foto: Wout Janssens

maar er is een nieuwe, unieke natuur voor teruggekomen. Zelfs op drukke dagen waant u zich in dit uitgestrekte, lege landschap alleen op de wereld.

De Dintelse Gorzen en de aangrenzende Slikken van Heen hebben enig reliëf. U treft er voormalige hoge schorren en lager gelegen slikken, krekens, geulen en veel ruige vegetatie. In de verte is er zicht op het Krammer Volkerak. Om het gebied open te houden, laat Natuurmonumenten hier Shetland-pony's (70) en Schotse hooglanders (80) grazen. U kunt ze tegen het lijf lopen. Ze zien eruit als om te knuffelen.

Praktisch: Vertrek in Hoboken, hoek Kapelstraat/Kioskplaats om 8 uur.

Terug in Hoboken omstreeks 13 uur. Meenemen: laarzen of stevige wandelschoenen, verrekijker, telescoop, vogelgids, voor zij die toch honger krijgen neem gerust iets mee om te knabbelen.

Inschrijven kan bij Danny Jonckheere, 0478 33 24 27 tot 15 december!!!!

Geef een seintje zodat we alles kunnen regelen met de auto's. Wie bijkomende inlichtingen wenst of wie na het verstrijken van de inschrijfdatum

toch nog meewil, telefoneer even naar Danny of André.

Zaterdag 30 januari om 10.15 u

Boottocht op de Schelde

Gids: Erika Van den Bergh

Info: Luk Smets, 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be

De herfst is nauwelijks in het land en toch willen we je nu al warm maken voor een winterse boottocht op de Schelde. Vorig jaar bracht de Jan Plezier 4 ons via de Rupel helemaal naar het Zennegat, onderweg konden we genieten van de natuurpracht van de rivier die tijdens de winter bezwommen wordt door duizenden watervogels.

Nu varen we met de grotere boot, de Jan Plezier 2 heen en weer op de Schelde. Eerst met laag water richting Baasrode en dan terug met opgaand getij richting Schelle. Het stukje Schelde dat we bevaren wordt door velen beschouwd als het mooiste stuk rivier van West-Europa. De brede slikplaten en de metershoge schorren glijden aan ons voor voorbij. Onderweg varen we voorbij pittoreske dorpen, zoals het mooie Rupelmonde. We gaan de nieuwe Scheldebrug onderdoor langs de nieuwe skyline van Temse om dan via Mariekerke en Sint-Amands Baasrode te bereiken.

Op de Jan Plezier 2 kunnen een 150 passagiers mee. Wacht echter niet te lang om in te schrijven. Deze boottocht is immers een samenwerking tussen de Natuurpuntafdelingen Aartselaar, Hobokense Polder, Klein-Brabant en Rupelstreek.

Onze gids aan boord is Erika Van

den Bergh. Erika is medewerkster van het INBO en zij heeft de rivier al heel lang in haar hart gesloten.

Praktisch:

Afspraak om 10.15 u (stipt) aan de veersteiger, einde Tolhuisstraat te Schelle

Meebrengen: winddichte en warme kledij, verrekijker, telescoop, fototoestel, picknick. Drank is te koop op de boot, alsook soep.

Inschrijven kan tot 23 januari door een **storting van 12 euro (volw.) of 8 euro (-16 jarigen) op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder** met vermelding "Boottocht Schelde", het aantal personen en je telefoonnummer.

Wacht vooral niet te lang om in te schrijven, het aantal deelnemers is immers beperkt tot 150 personen. Terug in Schelle: omstreeks 15.30 u

Foto's: Hugo Blockx

Foto's 1 t.e.m. 4: Marnix Lefranc

- 1) De Slack in Ambleteuse
- 2) Gele hoornpapaver
- 3) Fort van Ambleteuse
- 4) Engels gras

Foto 5: Ria Thys

Klifkust van Cap Blanc Nez

Achtergrondfoto: Luk Smets

Het strand van Wissant

Natuurvierdaagse aan de O Donderdag 3 t.e.m. z

Gids: Marnix

Leiding: Luk en R

Er zijn weinig plaatsen waar op een relatief klein oppervlakte zo'n verscheidenheid aan biotopen wordt aangetroffen.

In de eerste plaats is er de kustzone die in Ambleteuse deels uit rotsen en deels uit zand bestaat, zodat we hier deze twee kusttypes met bijhorende zee-organismen zullen ontdekken.

Voor de rotskust die tot vrij ver in zee doordringt en bij laagwater deels bereikbaar wordt, biedt een stevig

houvast voor een hele wierenflora en voor vastzittende dieren zoals zee-pokken, mosselen en schaalhoorns. Talrijke rotspoelen houden ook organismen gevangen die normaal dieper in zee worden aangetroffen. Naast zandstrand vinden we ook stroken keien. Wanneer die boven de vloedlijn gelegen zijn, vinden we er een typische vegetatie terug. Ook zijn er klifkusten zoals Cap Blanc Nez, die we zeker zullen bezoeken.

De duinen in Ambleteuse vormen een wereld op zich. Er slingert een wandelpad door dat ons door alle denkbare duinbiotopen zal voeren. In diepe duinpannen vinden we zelfs complete bosvegetaties terug, terwijl alle stadia van duinvorming, verstuiving en zandbinding aanwezig zijn. Een geval apart zijn de oude binnen-

duinen die deels ontkalkt zijn. Kenmerkend zijn de enorme massieven met gaspeldoorn afgewisseld met vochtige gebieden en droge, soms verstuvende schaars begroeide zandheuvelds. Koeien en konijnen houden er de met gras begroeide delen kort. De plantengroei is er enorm gevarieerd. Ook tal van zangvogels vinden er een geschikt biotoop.

Een ander bijzonder aspect van Ambleteuse is de aanwezigheid van een estuarium. De Slack, een klein riviertje, meandert door de baai naar zee en zorgt er voor een constante aanvoer van zoetwater. Bij hoogwater dringt echter de zee het gebied binnen en overstroomt het gedeeltelijk. Alleen bij springtij staat bij vloed de hele baai onder water, maar meestal beperkt de overstroming zich tot een aantal slijkplaten langs het riviertje. Deze situatie leidde tot het ontstaan van een heus slikken- en schorregebied, een soort mini-

Opaalkust in Noord-Frankrijk vrijdag 6 juni 2010

Luk Lefranc

Ria Smets-Thys

Zwin, compleet met alle bijhorende vegetatiegradiënten.

We bezoeken ook een grotere riviermonding nl. die van de Canche met bijhorende duinen. Naast typische vogels voor getijdengebieden komen hier broedvogels voor zoals kuifleeuwerik, boomleeuwerik en Europese kanarie.

Onderweg bezoeken we nog een aantal rijk beboste duingebieden, waar we mogelijk havik en zwarte specht kunnen observeren.

Meer landinwaarts gaan we op zoek naar kalkgraslanden met hun typische flora en hun al even bijzondere insectenfauna waaronder tal van zeldzame vlindersoorten.

Kortom een rijk gevuld programma om de geïnteresseerde natuurliefhebber te doen watertanden!

Praktisch:

We rijden met minibusjes en overnachten driemaal in hotel Des Argousiers in Ambleteuse op basis van volpension en in tweepersoonskamers (de meeste kamers hebben lits jumeaux, enkele kamers hebben een dubbel bed). Elke kamer heeft een eigen badkamer met douche en toilet.

De bijdrage in de onkosten zal **ongeveer 260 euro per persoon** bedragen. Hierin is inbegrepen: het volledige wandelprogramma, het vervoer, de overnachtingen, 3 ontbijten, 3 picknicks en 3 verzorgde viergangenmenu's met streekeigen producten. Dranken bij avondmaal en extra dranken zijn niet inbegrepen.

Inschrijving door storten van een voorschot van 85 euro p/p en dit voor 30 november op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met vermelding "Opaalkust" en aantal personen.

Opgelet: Dit weekend is in de eerste plaats bedoeld voor de leden van de afdelingen Aartselaar, Hobokense Polder en Rupelstreek. Geïnteresseerde leden van andere afdelingen kunnen tussen 1 december en 15 december informeren bij de leiding of er nog plaats is.

De deelnemers zullen enkele weken voor vertrek een brief ontvangen met deelnemerslijst, praktische richtlijnen, een voorgestelde wagen- en kamerverdeling en een vraag tot betaling van het saldo.

Meer info: Luk en Ria Smets-Thys, 03/289 73 66 – luk.smets@telenet.be

3

5

Kom jij de Goudklompjes ondersteunen?

Wie wil het prachtige natuurgebied mee helpen onderhouden?
Heb je enkele woensdagen tijd ?
Kom dan een handje toesteken bij de Goudklompjes.
Bij ons komen toevallige vrijwilligers, scholen, ... helpen.
Voel je het al kriebelen ? Goed zo, lees dan verder !

De Goudklompjes zoeken dynamische vrijwillige medewerkers die bereid zijn om:

- te werken in de prachtige natuur van de Hobokense Polder
- te werken met een groep vrienden van alle leeftijden, maar jong van hart
- te werken samen met mannen en vrouwen, die ook hun mannetje kunnen staan
- te werken in een sfeer van "als het niet af is vandaag, doen we volgende keer verder"

De Goudklompjes werken elke woensdag vanaf 9.30 u tot ongeveer 14 u.

De werkzaamheden omvatten:

- maaien en onderhouden van wandelpaden
- maaien van ruimtes voor de fauna en flora
- onderhouden van grachten

Hiervoor beschikken we over het nodige materiaal zoals maaibalk, bosmaaiers, boomzagen, elektriciteitsgroep, ...

Dus ik weet dat je nu contact gaat opnemen met Gilbert Van de Velde, tel 03 825 12 75
of André Van Langenhove, tel 0486 82 68 22
Via <http://wijvandepolder.be/goudklompjes.php>

Zij kwamen zeer recentelijk de Goudklompjes vervoegen:

Bovenaan: van links naar rechts:

Pieter Melis, Yaro Claes en Iori Claes

Onderaan: Anne Habermann en Wim Lauwaert

Kan ook jouw naam en foto volgende keer in Polder.blad komen?

Een nieuwe aanwinst: een dekstier voor de Hobokense Polder

Danny Jonckheere

Deze zomer is er in de Polder een dekstier bijgekomen om zo onze kudde te versterken en misschien zelfs uit te breiden met kleine kalfjes. Nu zijn ze dus met 9 dieren. Het dier is op vraag van André Van Langenhove gekomen. André zou er graag kleintjes bij hebben, om zo onze Polder nog beter te kunnen onderhouden. De dekstier is 5 jaar oud, dus een volwassen dier en wordt door André heel stoer Bul genoemd. Hier nog even een klein overzicht van hoe en wat deze dieren zijn. Van oorsprong komen zij van Schotland, nu van uit het interimkantoor van Mechelen.

Toepassing:

De Galloway wordt in België en Nederland ingezet in natuurgebieden als natuurlijke beheerders. De Galloways zijn hoornloos zodat ze in vroegere tijden makkelijker te hanteren waren voor veedrijvers op weg naar de veemarkt. Door het ontbreken van horens is de kans op verwondingen veel kleiner. Van oorsprong werd de Galloway gehouden voor vlees.

Uiterlijk:

De Galloway is een kortbenig, wat

Foto: André Van Langenhove

gedrongen rund dat meestal zwart van kleur is, maar ook wel in grijzige en lichtbruine tinten voorkomt. Het rundveeras is ruig behaard zodat het goed lage temperaturen en slecht weer kan doorstaan.

Bijzonderheden:

De Galloway is gefokt om te weerstaan aan de lage temperaturen en het ruige klimaat van Schotland. Ook

ons klimaat is zeer goed geschikt voor deze dieren. Dit komt doordat ze in staat zijn om in de zomer een vetreserve op te bouwen, waar ze in de winter gebruik van maken. De Galloways zijn na anderhalf jaar geslachtsrijp. Na een zwangerschap van negen maanden wordt er meestal 1 kalf geboren, dat ongeveer een jaar dicht bij de moeder blijft.

Te koop: Natuur.kalender 2010

Traditiegetrouw vind je 13 schitterende foto's. Dit keer is het Geert De Kockere van productiehuis GREENz, die het Vlaams natuurschoon op een prachtige manier presenteert. Bij elke foto staat een "litenatuurtje". GREENz legt vooral de nadruk op de schoonheid van de natuur en de natuurbeleving. Via de "litenatuurtjes" probeert GREENz de mensen ook eens anders naar de natuur te laten kijken.

Uitzicht: 13 recto-verso bladen (cover en 12 maanden). Op de rectozijde wordt telkens een foto afgedrukt, de versozijde bestaat uit de kalendergegevens. De bladen zijn aan elkaar gehecht met een ringsysteem, er is één ophanggaatje voorzien. Het gesloten formaat is 33,5 cm x 23 cm, het open formaat is 33,5 cm x 46 cm. Op de website www.hobokensepolder.be kan je de kalender al eens "doorbladeren".

De verkoopprijs van de kalenders bedraagt 7,50 euro (incl. BTW). Hiermee steun je het natuurbehoud in onze regio.

Te bestellen door betaling van het juiste bedrag op

onze rekening (zie blz 2) met vermelding "natuurkalender 2010". Gratis levering binnen onze afdelingsgrenzen is voorzien in november-december.

Ook verkrijgbaar bij André Driesen, Krekelstraat 124 Hoboken, tel 03 829 19 10.

Dijkwerken, kaderend in het Sigmaphan

Danny Jonckheere

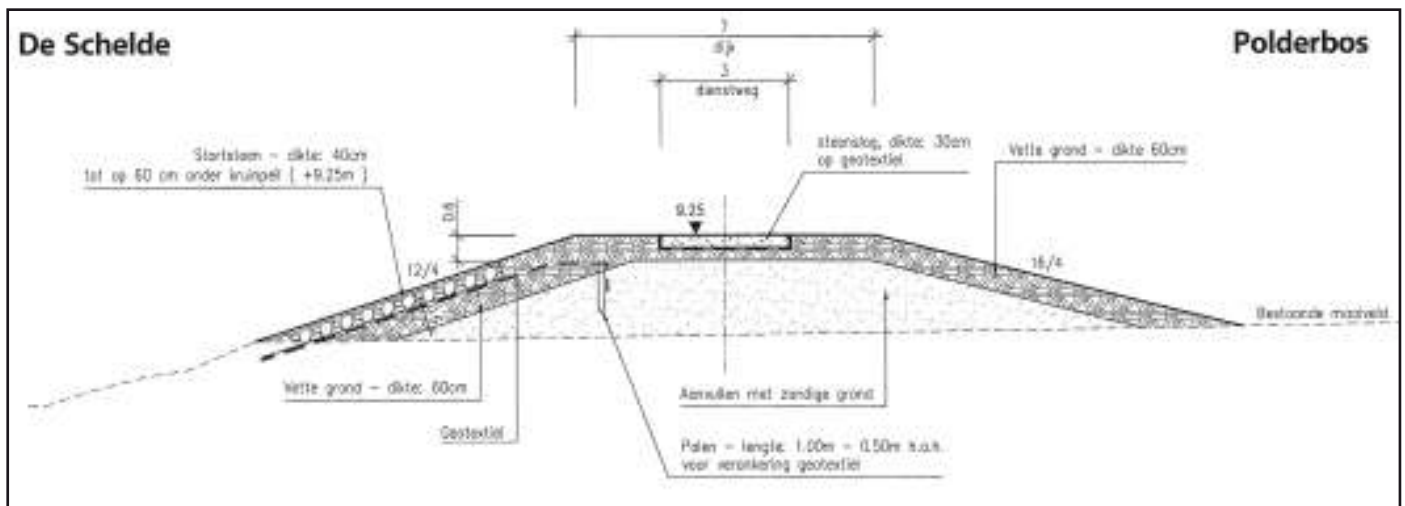
Zoals velen al hebben kunnen vaststellen, zijn de werken aan de Scheldedijk naast ons natuurgebied al flink opgeschoten. Even een klein woordje uitleg hierover: al vele jaren werd ons gezegd dat de dijk nog op Sigmahoogte moest gebracht worden, maar er was toen geen geld voor die werken. Alle aandacht ging naar het grote overstromingsgebied Kruibeke – Bazel en Rupelmonde en het Burchtse Weel. Heel het dijkgedeelte zal verhoogd worden met 1 meter en wordt ook wat breder gemaakt. Voor al deze werken moesten er ongeveer 1,5 ha bos worden gekapt. Deze zullen door de overheid gecompenseerd worden. Er is in

het gebied geen plaats om 3 ha bos aan te planten. Dus gaan deze bomen (in centen) naar de bomenbank. De dijkweg blijft een jaagpad/dienstweg, dat ten allen tijde bereikbaar moet blijven voor onze diensten. Het jaagpad wordt ook niet uitgebouwd als fietspad. Er wordt enkel steenslag voorzien. In het Milieu Effect Rapport was een variante voorzien dat meer onze voorkeur genoot, vermits dit meer mogelijkheden bood voor de natuur. Wij zonden daarom een bezwaarschrift dat je kan nalezen

Foto: Franz Van Leekwijck

op onze website: www.hobokensepolder.be/beleid/Dijkverhoging/pdf/bezwaarschrift_dijk.pdf

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

- Fietsenwinkel Hobobikes BVBA, Kapelstraat 137 2660 Hoboken Tel. 03/ 827 58 47
- BVBA Javebo, J. Stormstraat 29 2660 Hoboken Tel. 03/827 46 05
- Verzekeringen en beleggingen Alert N.V., Kioskplaats 60 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50
- Victor Van den Eede en Zonen, Houthandel, Oudestraat 101 2660 Hoboken Tel. 03/827 56 84
- Verzekeringkantoor Marc Van Ruymbeke, Frans Smekensstraat 7 2660 Hoboken Tel. 03/827 29 48
- Uurwerken, juwelen en optiek, Annik De Mey, Kioskplaats 81/83 2660 Hoboken Tel. 03/830 21 12
- Bacob-Dexia Bank, Kioskplaats 62 2660 Hoboken Tel. 03/827 51 53
- Centrale verwarming en sanitair Lamberechts bvba, Jan Van de Wervelaan 39 2660 Hoboken Tel. 03/830 29 75
- Schoonheidsinstituut "De Lelie", Lelieplaats 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 47 16
- Beenhouwerij Van Der Keere, Kapelstraat 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01
- Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelsstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03/830 44 90
- Firma Procap, Plastics dopjes, Schroeilaan 15 2660 Hoboken Tel. 03/830 40 00
- Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken Tel. 03/828 49 96
- Aan tafel BVBA, Fried Denayer, Pierre Van Den Eedenstraat 47 2660 Hoboken Tel. 03/828 53 28
- De Blauwe Hond NV, Boombekelaan 1 2660 Hoboken Tel. 03/260 90 75
- Gereedschappen Den Draaiboom, Antwerpsesteenweg 156-160 2660 Hoboken Tel. 03/828 57 04

Onvermoede natuur op en rondom Fort 8

Frans Thys

Onze oproep in het vorige Polderblad ons gegevens te bezorgen over het voorkomen van planten en dieren op en rondom Fort 8 heeft heel wat resultaten opgeleverd, zowel oude als nieuwe.

Vooreerst heeft **Hubert De Meulder** (intussen 85 jaar jong!) ons zijn **pad-denstoelenwaarnemingen** bezorgd die hij genoteerd heeft tussen 1980 en 1998. Bovendien heeft hij ons een afdruk gegeven van de studie die hij begin de jaren tachtig gedaan heeft samen met Jules Slem-brouck over de mossenvegetaties op de forten rond Antwerpen, studie waarvan het resultaat gepubliceerd is in *Muscillanea* 7 van 1988.

Dit zijn oude gegevens, die echter zeer nuttig kunnen zijn als vergelijkingsmateriaal met de toestand van nu en die soms ook kunnen aanduiden hoe de situatie enkele tientallen jaren geleden was. Zo leren we uit de mossenstudie dat op Fort 8 een heus kalkgraslandje voorkwam.

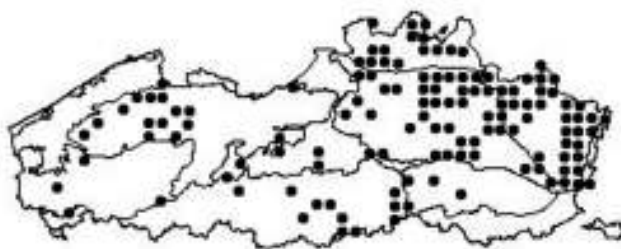
Toon Verbruggen die zich vooral met **vlinders** bezighoudt en die de voorbije jaren Fort 8 meerdere malen bezocht heeft, kon er twee jaar geleden enkele eikenpages waarnemen. Onze oproep betekende voor hem een aansporing om in de eerste helft van juli opnieuw het Fort op te zoeken om na te gaan hoe de populatie eikenpages het zoal stelt. Hij kon ruim 70 exemplaren tellen!

De eikenpage eet nauwelijks of geen nectar, maar leeft van honingdauw die hij vindt nabij de toppen van bomen, vooral eiken. Een gevarieerd bosbeheer waarin eiken oud mogen worden, het creëren van mooie overgangen tussen bos en grasland met uitspringende eiken en het behouden van oude, alleenstaande eiken zijn bevorderlijk om het de eikenpage naar zijn zin te maken. Vooral aan de west- en zuidwestzijde van Fort 8, langs het buitenglacijs, is de situatie

momenteel ideaal voor deze vlindersoort.

Nu is de eikenpage geen zeldzaamheid, wel niet altijd even gemakkelijk waar te nemen (gezien hij meestal vrij hoog vliegt), maar bestaande populaties zouden absoluut in stand moeten gehouden worden. Bijgaand kaartje van het INBO duidt trouwens aan dat ze ook niet overal voorkomen!

Huidige verspreiding van eikenpage (>1991)

eikenpage

Ook op het vlak van **plantengroei** vallen er opmerkelijke waarnemingen te vermelden. We hebben **Nico Wismantel**, actief binnen het FON (Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud) bereid gevonden om het Fort buiten de omwalling, de Tarzanboskes en het stuk grond van Umicore eens onder de loupe te nemen. Vooral dit laatste stuk (de zgn. 'sportdriehoek', want volgens sommigen erg geschikt om er sportterreinen aan te leggen!) blijkt deels nogal wat opmerkelijke exemplaren van onze oudste vaatplanten, met name

varens en paardenstaarten, te herbergen. De bastaardpaardenstaart (*Equisetum x litorale*) en het dubbelloof (*Blechnum spicant*) zijn niet direct soorten die je er zou verwachten. Dit geldt nog meer voor de stippevaren (*Oreopteris limbosperma*), waarvan een 20tal exemplaren zijn waargenomen en voor de koningsvaren (*Osmunda regalis*) waarvan ruim honderd exemplaren geteld zijn.

Wie de recente Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brusselse

Gewest er op naslaat, zal bemerken dat de stippelvaren, die groeit in bossen op matig voedselarme, vochtige tot droge zure grond bij ons slechts zeer sporadisch voorkomt en overigens nog sterk achteruitgaat. Ook de koningsvaren, normaal vooral in de Kempen te zoeken, is voor het Antwerpse een heel speciale vermelding. Het is overigens een plantensoort die in België wettelijk beschermd is. Dit om te vermijden dat het rizoom (wortelstok) van wilde populaties in de tuinbouw gebruikt wordt als substraat voor het kweken van epifyten (orchideeën), iets wat vroeger nogal het geval was.

Nieuwe waarnemingen blijven erg welkom!

Je kunt je waarnemingen altijd kwijt bij Danny Jonckheere (tel. 03/828 64 03). Uiteraard mag je die zelf ook plaatsen op de website **www.waarnemingen.be**. Dat is de voorbije maanden overigens al geregeld gebeurd. Er zijn drie deelgebieden voorzien: het Fort 8 zelf, de Tarzanboskes en Spoorweg Noord Fort 8 (dit is de sportdriehoek van Umicore). Tot de meest opmerkelijke waarnemingen die hierop al genoteerd zijn, behoren:

- voor het Fort zelf: groene specht (3 ex), fuut (4 ex), aalscholver, zwartkop en boomkruiper telkens

één exemplaar op 26/7 door **Jan Rose**. De eerste 4 soorten zijn op 15 en 19/7 ook waargenomen door **Danny Jonckheere**.

- voor het stuk ten noorden van het Fort: buizerd op 9/5 en 18/7, vijf staartmezen op 18/7, 6 roeken en een groene specht op 26/7, dit allemaal door **John Van de Voorde**. De groene specht is er op 15/7 ook al waargenomen door Danny Jonckheere. Danny zag er tevens een grote bonte specht op 23/6 en zelfs een wijngaardslak op 19/7.

We zijn echt benieuwd wat de komende maanden nog gaat opleveren aan waarnemingen voor Fort 8 en omgeving!!

Lange Wapper: Antwerpenaren oordelen op 18 oktober

Zondagvoormiddag 18 oktober kunnen alle Antwerpenaren vanaf 16 jaar zich uitspreken of er al dan niet een bouwvergunning mag afgeleverd worden voor de realisatie van de Lange Wapper, de viaduct over het Eilandje met aansluitend het fameuze Oosterweelknooppunt en de tunnel onder de Schelde. Het is de eerste maal dat in Antwerpen iedereen de mogelijkheid krijgt zich uit te spreken over een belangrijk dossier. We roepen al onze leden uit Hoboken en Kiel dan ook op om zeker gebruik te maken van dit democratisch recht. Om rechtsgeldig te zijn moeten overigens bijna 50.000 stemmen uitgebracht worden. Het lijkt ons daarbij logisch dat bij het innemen van een standpunt vooral gekeken wordt naar de gevolgen voor natuur, milieu en volksgezondheid. De milieubeweging heeft zich eerder al uitgesproken tegen de plannen van de BAM. Zie hierover o.m. www.openruimteademruimte.be van de Bond Beter Leefmilieu en www.stratengeneraal.be van de gelijknamige Antwerpse actiegroep/denktank. De BAM-plannen zijn in alle geval zeer nefast voor het Sint-Annabos op Linkeroever. Ook in het Rivierenhof moet er onteigend worden.

Vogeltrektellingen Hobokense Polder Oktober 2009

Luc Van Schoor

De voorbije jaren leverden de vogeltrektellingen van Luc Van Schoor en co langs de Schelde in Hoboken een reeks mooie waarnemingen op van voornamelijk zangvogels, maar ook van roofvogels, ganzen en watervogels. Op 17/10/2008 haalden we met 1408 doortrekkende aalscholvers een **nationaal dagrecord**. De telgegevens zijn terug te vinden op www.trektellen.nl. Zoek onder België op plaats Hobokense Polder.

Ook dit najaar roept Luc alle vogelliefhebbers op om mee te doen aan deze ochtend- en voormiddagtelingen. Je hoeft zeker geen kenner te zijn om je steentje bij te dragen. Met een stel goede ogen, die verre vogelbewegingen ontwaren, de nodige interesse en wat geduld kom je al een heel eind vooruit.

Luc spreidt de waarnemingen over de hele maand oktober, de periode waarop de meeste dagtrekkers naar zuidelijker oorden vliegen. **Er wordt gestart op zaterdag 3 oktober en de laatste teldag is voorzien op zondag 8 november.**

Je speciale aandacht vragen we voor de **trekvoegelexcursie** die we op **zondag 4 oktober** plannen samen met Luc. Voor verdere info: zie kalender blz 4. Er zijn goede en slechte trekdagen naargelang het weer en tijdstip, maar ook van vogelsoort tot

vogelsoort.

*“Hoogtepunten van het trekten is de **simultaantelling** in het kader van Eurobirdwatch op **zaterdag 3 oktober**. Een tweede simultaantelling doen we op **zondag 25 oktober**. Bij zo'n simultaantelling worden zoveel mogelijk telposten bemand en ze krijgen in de loop van de dag enkele sms-jes met de hoogtepunten op de andere telposten.....”*

Alle trektellingen gebeuren van op de verharde Scheldedijk langs de Hobokense Polder, te bereiken via de Polder zelf of, met auto, vanaf de Benzineweg. In principe beginnen de vogeltellingen bij dageraad vanaf 7 u en duren tot 12 u à 12u30. Bij ongunstig weer, mist, regen of storm, gaan ze niet door. Meebrengen: Warme kleding met een wind- en waterdicht jasje, een plooiestoeltje en een drankje + tussendoortje kunnen nuttig zijn.

En natuurlijk vergeet je kijker en eventueel telescoop niet !

Zin om mee te doen, één of meerdere keren? **Bel dan, om je te melden of voor verdere inlichtingen liefst 's avonds voor 22 u naar Luc Van Schoor 0494/33 63 09 of mail luc.vanschoor@scarlet.be**

Graag tot kijk op de Scheldedijk

Waarnemingen in de regio 1 juni 2009 tot en met 31 augustus 2009

Wim Mertens

Door het immense succes van de website www.waarnemingen.be zie ik mij genoodzaakt om de aanpak van dit artikel enigszins te herzien. In de periode juni – augustus werden maar liefst 776 individuele waarnemingen ingevoerd die 38 verschillende waarnemers binnen onze afdeling uitvoerden. Een deel van de waarnemingen is afkomstig van gerichte inventarisaties in en rond Fort 8, waarover u elders in dit tijdschrift meer details verneemt.

Het grote aantal waarnemingen maakt het mij onmogelijk om in deze artikels elke keer alle soorten te bespreken. Vanaf nu zal ik enkel een overzicht geven van de zeldzame soorten en de soorten die ik bijzonder vind voor een bepaalde locatie (bijvoorbeeld boomklever zal ik vermelden voor de Hobokense Polder, maar niet voor het Den Brandtpark). Ik zal ook meer aandacht geven aan andere diergroepen dan vogels, want ook deze soorten komen op waarnemingen.be terecht.

De warme augustusmaand zorgde in de Hobokense Polder voor het eerst in jaren voor lage waterpeilen. Naast de reigerachtigen (lepelaar, kleine en grote zilverreiger) die elke zomer langskomen trokken de beestjes in de modder ook veel steltlopers aan.

Lepelaar: In juni werd af en toe een eenzaam exemplaar gezien op het Broekskot. Vanaf juli kwamen ze in groepjes van 5 tot 11 ex. In augustus namen de aantallen lichtjes af maar elke dag waren wel enkele lepelaars te bewonderen. (ADR, AVL, BM, DJ, KV, EJ, GB, JR, LL, MG, MT)

Grote zilverreiger: Van 30 juli tot 3 augustus werd één ex. waargenomen (AVL, DJ, GB).

Kleine zilverreiger: eind juni en tussen 13 en 18 augustus werd telkens één exemplaar waargenomen. (ADr, AVL, DJ, GB, JP, JR, ML).

Groenpootruiter: Op 14 juli foerageerden 18 ex op het Broekskot

(LVS); nadien tot eind augustus werden nog regelmatig 1 tot maximaal 6 ex. waargenomen (AVL, DJ, JP, LL, ML, VL)

Tureluur: op 18 augustus zaten 7 ex. op het Broekskot (JR).

Oeverloper: in juli en augustus regelmatig waargenomen, meestal 4 tot 5 ex. (BM, JP, LL, JR, VL).

Witgat: vanaf begin juli tot eind augustus bijna dagelijks waargenomen, 1 – 13 ex. (ADR, AVL, DJ, GB, JP, JR, LL, MG, ML, VL, WM)

Watersnip: deze goed gecamoufleerde vogel zie je niet zo vaak zitten; vanuit de kijkhut kan je ze bij lage waterpeilen op het eind van de zomer zeer goed bekijken. De laatste week van augustus zaten er 2 – 4 ex. (AVL, GB, LL, ML). Op 15 augustus vloog één ex. over het Park Den Brandt.

Waterral: deze soort heeft een zeer teruggetrokken levenswijze en krijg je normaal bijna nooit te zien. Door de lage waterpeilen worden ze soms gedwongen om op minder beschutte plekken naar voedsel te zoeken. Op 17 augustus had Joachim Pintens het geluk om 3 waterrallen uit de be-

schutting te zien opduiken. Op 7 juni werd ook nog een exemplaar waargenomen, maar dan zoals gewoonlijk op gehoor (BM).

Zeker in juli maar ook nog in augustus kwamen toch ook nog wat eenden en andere watervogels eten zoeken in onze plassen.

De **dodaars** kende weer en goed broedseizoen en werd tot begin augustus op het Broekskot waargenomen (AVL, BM, DJ, FH, GB, JC, ML).

De **fuut** begon traditiegetrouw laat aan het broedseizoen in de Hobokense Polder. Pas vanaf 5 juni werd een nest gebouwd (GB, BM). In augustus voedde het ouderpaar 1 jong op (AVL, BM, DJ, JR, LL, ML, RD). Fuut werd ook meerdere malen gemeld op Fort 8 (DJ).

Kuifeend werd met 5 jongen waargenomen voor 12 juli (DJ).

Tafeleenden werden slechts in juni en begin juli opgemerkt (tot 6 ex., AVL, BM, JC, ML, RD).

Wintertalingen daarentegen werden vooral in augustus gezien, tot maximaal 18 ex. (AVL, DJ, ML).

Krakeend was de ganse zomer aanwezig maar in juli werden de grootste aantallen vastgesteld (tot 84 ex.) (AVL, DJ, ML).

De voorbije strenge winter heeft ongetwijfeld vele slachtoffers gemaakt

Waterral: Foto: Marcel Geleyn

onder de **ijsvogels**. Enkele van de overlevenden kozen ook dit jaar de Polder uit als broedgebied. Ze waren de hele zomer aanwezig op het Broekskot (ADR, AVL, BM, DJ, JC, JR, LL, MG, ML, WM).

Andere opmerkelijke broedvogels die ook in juni nog werden waargenomen zijn **rietgors** (BM), **gekraagde roodstaart** (BM), ook op Petroleum-Zuid (AD, BDK) en **boomvalk**. Deze laatste komt nu jaarlijks tot broeden, maar doet dit traditioneel laat op het seizoen. Dit jaar werd de soort pas opgemerkt op 14 juli, nadien zijn er zeer frequente waarnemingen (AVL, BM, GB, LL, MG, ML). Waarschijnlijk zijn in juli de jongen uit het ei gekomen en moeten de ouders vanaf dan op (libellen)jacht. Op 1 juni zong een **rietzanger** in de Hobokense Polder (BM) en op 2 juni een **spotvogel**. Waarschijnlijk kwamen deze soorten niet tot broeden. Nog enkele opmerkelijke vogelwaarnemingen:

Snor: 3 roepende exemplaren bij Q8, vlak bij het Rietveld op 19/7 (ER, FW, HvM, MVM, RB).

Kneu: tijdens het broedseizoen werden 7 ex aangetroffen op Petroleum-Zuid (AD). Zou deze voormalige broedvogel van de Polder op Petroleum-Zuid tot broeden komen?

Visdief: op 14 juni zochten 3 ex. voedsel in de Hobokense Polder (RD), op 17/7 vlogen 3 ex. over (DJ).

Zwartkopmeeuw: op 1/6 werd 1 ex. in de Hobokense Polder gezien (BM) en op 24/6 1 ex. op het Craeybeckxplein (PH).

Dagvlinders doen het de laatste jaren bijzonder slecht in Vlaanderen. Meer en meer soorten raken bedreigd. Soorten die vroeger zeer

in Hoboken kon vangen, maar die je nu bij ons zelden of nooit meer ziet. Maar 2009 was een bijzonder goed vlinderjaar. De strenge winter zou hier iets mee te maken hebben. Het begon al in het voorjaar toen miljoenen **distelvlinders** over ons landje trokken. Maar ook in de zomer werden meer vlinders waargenomen dan anders, ook zo bij de tuinvlindertelling (<http://www.vlindermee.be/>) en in de Hobokense Polder.

Bruin blauwtje, een in Vlaanderen als kwetsbaar beschouwde soort, werd twee maal waargenomen (TV, WM). Het **oranje zandoogje**, een zeer algemene vlinder in Vlaanderen, was tot nog toe zeldzaam in de polder. Elk jaar werden zeer kleine aantallen waargenomen in de Gras-polder langs de Scheldedijk. Dit jaar werden grote aantallen gezien (meer dan 50) in het begrazingsraster (ML, TV, WM). Hopelijk heeft het oranje zandoogje zich nu definitief in de Polder gevestigd. Ook de **oranje luzernevlinder**, net als de distelvlinder een trekvlinder waarvan die zich in zuidelijkere streken voortplant, werd regelmatig waargenomen in de Polder en op Petroleum-Zuid (BM, TV, WM). De **sint-jansvlinder**, een fraaie dagactieve nachtvlinder, werd voor de eerste keer na 1990 in de Polder waargenomen (JC en deelnemers vlindercurcus). Toon Verbruggen nam reeds enkele jaren geleden eikenpages waar in de buurt van het Sorgvlietpark. In het kader van de inventarisatie van Fort 8 werd dit jaar duidelijk dit fraaie

Slechtvalk: kwam op 12/8 naar de Christus-Koningkerk (Jan Van Rijswijcklaan) gevlogen en ging op de toren zitten (KP).

algemeen waren zijn nu in bepaalde delen van Vlaanderen uitgestorven. Denk maar aan de **kleine vos**, een vlinder die ik als kind met tientallen

vlindertje in de hele zone tussen Schoonselhof en Fort 8 waargenomen. Je moet echter goed zoeken wil je dit vlindertje zien, want het vliegt meestal in en rond de kroon van zomereiken.

Bij de inventarisatie van Fort 8 werd ook een vrij grote populatie **blauwe breedscheenjuffer** (DJ, NW, WM) opgemerkt. Deze soort is algemeen in Vlaanderen, maar komt in de Hobokense Polder niet voor. Tijdens de vlinderkursus zag Joeri Cortens met zijn cursisten vermoedelijk een vroege **glazenmaker**, dit zou een nieuwe soort zijn voor de Hobokense Polder. Niettegenstaande de soort in 2006 nog als 'met uitsterven bedreigd'

werd gecatalogeerd (INBO), wordt de soort als vrij algemeen aangeduid op waarnemingen. be.

Ook alweer spectaculair nieuws van het zoogdierenfront. Op 16 augustus nam Marnix Lefranc voor het eerst een **Euraziatische rode eekhoorn** (de inheemse eekhoornsoort) in de Hobokense

Polder waar, meer bepaald in de populieraanplanting. De soort was reeds bekend van het Den Brandten Vogelenzangpark, Schoonselhof en Sorgvlietpark. De soort werd steeds meer aangetroffen in tuinen en perken in de buurt van de parken en als verkeersslachtoffer. Nu dus ook in de Hobokense Polder. Om tot een levensvatbare populatie te komen, moeten meerdere eekhoorns de Hobokense Polder bereiken. Bovendien moet ook nadien nog op frequente basis uitwisseling met naburige populaties optreden om inteelt te vermijden. Dit lijkt in de huidige situatie in Hoboken en Antwerpen niet vanzelfsprekend. Dit bewijst nog maar eens dat ecologische verbindingen ook in het stedelijk weefsel uiterst belangrijk zijn. Voor de vos, recent nog waargenomen in de Polder (MG), geldt eigenlijk hetzelfde.

Tenslotte vermeld ik nog een waarneming van een **Amerikaanse brulkikker** in de Hollebeekvallei (GS). Waarschijnlijk is dit dier ontsnapt uit één van de naburige tuinen. Op meerdere plaatsen in Vlaanderen komen grotere populaties voor van deze soort die een bedreiging vormen voor de inheemse amfibieën.

Waarnemers

ADR	André Driessen
AD	Alberto Durinck
AVL	André Van Langenhove
BDK	Bart De Keersmaecker
BM	Bert Mertens
BB	Bruno Bergmans
DJ	Danny Jonckheere
EJ	Erik Jonckers
ER	Eddy Rottiers
FW	Frank Wagemans
FH	Frans Hermans
GS	Gilon Stephan
GB	Guy Borremans
HVM	Hermine van Meirvenne
JR	Jan Rose
JP	Joachim Pintens
JC	Joeri Cortens
KP	Kris Peeters
LJ	Leo Janssen
LL	Luc Lefebvre
LVS	Luc Van Schoor
MG	Marcel Geleyn
ML	Marnix Lefranc
MVM	Michel Van Megroot
NW	Nico Wysmantel
PH	Peter Hofman
RB	Rit Bellekens
RD	Ronny Deckers
SB	Stijn Baeten
MT	Mon Timmers
TV	Toon Verbruggen
VL	Valerie Lejeune
WM	Wim Mertens

Foto 1: Slechtvalk

Foto 2: Oranje zandoogje: Marnix Lefranc

Foto 3: St-Jansvlinder: Marnix Lefranc

Foto 4: Euraziatische rode eekhoorn

Foto 5: Amerikaanse brulkikker

Hollebeek: het uur van de waarheid

De stad Antwerpen is al enkele jaren bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor de Hollebeekvallei tussen de Zwaantjes en het Schoonselhof, eerst een BPA nu een RUP (Ruimtelijk Uitvoeringsplan).

De krachtlijnen van dit laatste hebben we al vroeger uiteengezet: er worden drie parkentiteiten voorzien, namelijk twee op de linkeroever en één op de rechteroever.

Op het grondgebied van het district Hoboken worden dat het stuk aan de Hollebeekstraat/J. De Ceulaerdestraat dat al verschillende jaren beheerd wordt door het Actiecomité

Hollebeek (met steun van onze vereniging) én de volkstuinten achter het kerkhof van Hoboken.

Op het grondgebied Wilrijk wordt dat een stuk begrensd door de Hollebeek zelf, de J. Moretuslei en de achterkanten van de tuinen van Den Brem. Dit Wilrijkse stuk staat op het gewestplan nu al ingekleurd als park, maar is in de praktijk een tuinbouwzone (enkele huizen, serres en weiland).

De stad Antwerpen heeft ons altijd voorgehouden dat zij op dit Wilrijkse stuk de nodige aankopen zou doen om daar een park uit te bouwen, mede in compensatie voor het 'ei-

kenbos' aan de andere oever van de Hollebeek, een eikenbos dat grotendeels zou verkaveld worden om te bebouwen. Laat er nu een eigenaar zijn van een huis met weiland binnen deze 'parkzone' die zijn eigendom openbaar te koop stelt.

Wij en het Actiecomité Hollebeek hebben de stad Antwerpen daar in alle geval van verwittigd. Benieuwd of de stad zijn vroegere beloften om daar tot aankopen over te gaan zal nakomen!

Dit is erg noodzakelijk wil de stad haar streefdoel bereiken om de Hollebeek een beetje 'groen' en natuurlijk te houden.

Goed nieuws over Hydeparkbos

In ons aprilnummer hebben wij uiteengezet dat het Hydeparkbos plaats zou moeten maken voor woongelegenheden.

Nadat de Hobokense districtsraad een advies gestemd heeft om dit groen alsnog te behouden, heeft het Antwerpse College in juni besloten de bestemming van deze grond te wijzigen van wonen naar park of publieke groenruimte.

Op zich is dit behoud van een halve hectare groen verheugend nieuws, waaraan echter toch nog een schaduwzijde is.

Het huidige bomenbestand, 288 stuks, zou volledig gekapt worden om deze met zware metalen vervuilde zone te saneren. Nadien zouden opnieuw bomen aangeplant worden. Wij hebben intussen zowel de stad Antwerpen als Ovam **gevraagd** te onderzoeken of deze sanering niet zodanig kan uitgevoerd worden dat **het huidige bomenbestand zoveel mogelijk behouden blijft**. Hierbij denken we aan het toepassen van fyto-remediatie, een techniek bestaande uit het geregeld kappen van jonge twijgen en takken van wilgen

en populieren, soorten waarvan nu al meer dan 80 exemplaren aanwezig zijn op de site én die gemakkelijk zware metalen opnemen.

Deze oogst aan twijgen en takken wordt dan verbrand en de overblijvende as die zware metalen bevat kan afgevoerd worden naar een geschikte stortplaats. Deze saneringswijze zou langer duren dan het in eenmaal verwijderen van alle grond, maar gezien het de bedoeling is deze groenzone te behouden speelt de saneringstijd een ondergeschikte rol.

Beleidsaangelegenheden worden opgevolgd en beschreven in Polder.blad door Frans Thys, waarvoor dank! Deze dossiers kunnen gelezen worden op onze website onder de rubriek "Beleid".

2009: Jaar van de egel

Biodiversiteit is belangrijk. Dat vindt Antwerpen ook. Vandaar dat ze elk jaar één bepaalde soort "in the picture" zetten. Rond de egel waren en zijn er dan ook meerdere activiteiten.

In oktober kan je nog deelnemen aan een voordracht die op twee plaatsen in de stad gegeven wordt:

Egelvriendelijk tuinieren

Zondag 18 oktober om 10u30 in CC Luchtbal,

Columbiastraat 110, 2030 Antwerpen. Liefhebbers kunnen om 9.30 u voor slechts 2 euro ontbijten.

Dinsdag 27 oktober om 19.30 u in het Ecohuis, Turnhoutsebaan 139 te Borgerhout.

Beide sessies zijn gratis, maar je moet wel inschrijven: 03/217 08 11 of leen.aertsen@stad.antwerpen.be

De voordrachten worden gegeven i.s.m. Natuurpunt Educatie

Natuurpunt koopt natuurgebieden in Vlaanderen en in Frankrijk

Vijvers van Belval in Noord-Frankrijk

In het noorden van Frankrijk, tussen Reims en Verdun, ligt de Argonne-streek, een regio die druk bezocht wordt door Vlaamse natuurliefhebbers omwille van de uitzonderlijke natuurwaarden. Centraal in de Argonne vind je de vijvers van Belval, een schatkamer van biodiversiteit. Op en rond de vijvers broeden sinds mensenheugenis bruine kiekendieven, grote en kleine karekieten, roerdompen en andere bijzondere riet- en moerasvogels zoals porseleinhoen, woudaapje en cetti's zanger. De vijvers zijn een belangrijk foerageergebied voor de zwarte ooievaar en de zwarte wouw; allebei broeden ze in de omliggende bossen. In de omgeving groeien tal van orchideeën en leven dassen, wilde katten, ringslangen, geelbuikvuurpadjes en grote vuurvlinders... kortom een paradijs voor elke natuurgenieter!

Belval is niet alleen een uitzonderlijk broedgebied, maar ook een belangrijke pleisterplaats voor duizenden water- en waadvogels tijdens de trekperiode. Zo verblijven er in voor- en najaar geregeld visarenden en grote groepen kraanvogels op doortrek van en naar het bekende Lac du Der, 70 km meer zuidelijk. In de winter heb je een goede kans om er naast kraanvogels en grote zilverreigers ook de imposante zeearend aan te treffen.

Europese topnatuur

De uitzonderlijke biodiversiteit zorgde ervoor dat de vijvers en bossen van Belval werden aangeduid als Speciale Beschermingszone in het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, waardoor ze nu deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk. Daarenboven vormen de vijvers van Belval een belangrijke 'wetland' in het kader van de conventie van Ramsar en rusten er uiteraard ook allerhande nationale beschermingen op.

Aanslag

Tenminste, zo idyllisch was Belval tot in 2007. In 2008 kocht een Franse loonwerker het hele vijvercomplex aan en legde het prompt droog om er vervolgens een reusachtig maïsveld van te maken. Een ware aanslag op de biodiversiteit en het landschap!

Natuurpunt op de bres

Onder impuls van Natuurpunt werd een partnerschap gesmeed met de gemeente Belval, onze Franse zustervereniging LPO (la Ligue pour la Protection des Oiseaux) en de Conservatoire Champagne-Ardenne. De 4 organisaties staken de koppen bij elkaar en brachten een bod uit met het oog op de aankoop van de vijvers van Belval, de enige manier om dit unieke natuurgebied een duurzame toekomst te geven. Bij verschillende Franse overheden werden aankoopsubsidies aangevraagd én verkregen, 84 % om precies te zijn, maar intussen bleef toch nog een zeer aanzienlijke restfinanciering bij elkaar te brengen.

Natuurpunt en zijn partners beslisten niettemin om tot aankoop over te gaan en voor de resterende 16 % van de aankoopssom een beroep te doen op giften van leden en sympathisanten.

Een nieuwe toekomst

Op **7 juli** werd Natuurpunt bij notariële akte voor 55 % eigenaar in onverdeeldheid van ruim 203 ha vijvers en bossen in Belval. In overleg met onze Franse partners, die samen voor 45 % eigenaar worden, willen we nu dringend werk maken van de restauratie van de dijken van de gro-

te vijvers. Het dagelijks beheer wordt toevertrouwd aan de Conservatoire Champagne-Ardenne, maar Natuurpunt zal alles van zeer nabij volgen door een vertegenwoordiging in de commissie van eigenaars, waarin we een doorslaggevende stem hebben. Er wordt gekozen voor het verderzetten van de eeuwenoude praktijk van extensieve visteelt, uiteraard met strengere randvoorwaarden wat betreft natuurbehoud. Vanzelfsprekend wordt de jacht op waterwild nu helemaal gebannen.

Samen met onze Franse collega's zullen we een vrijwilligerswerking uitbouwen rond Belval, waarbij het verenigingsmodel van Natuurpunt en de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) nog meer dan eens als inspirerend voorbeeld zal dienen. Er zijn ook al plannen voor een kijkhut, geleide wandelingen en nog veel meer.

Storten toegelaten!

Natuurpunt staat voor de uitdaging om op korte termijn **280.000 euro** bij elkaar te brengen om de financiering van de aankoop in Belval helemaal rond te krijgen. Jouw bijdrage is dan ook méér dan welkom op rekening **293-0212075-88 van Natuurpunt**, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, met vermelding '**gift project 1410 Belval**'. Bij voorbaat al héél erg bedankt voor je steun!

Stappersven: Kalmthoutse Heide

Natuurpunt koopt laatste puzzelstuk Kalmthoutse Heide.

Natuurpunt kocht begin september het Stappersven-Kalmthoutse Heide. Het waardevolle natuurgebied van 360 ha maakt deel uit van ongeveer 600 ha natuur- en bosgebied op Vlaams grondgebied uit de erfenis Carlier (Petrofina). De kostprijs voor deze 360 ha bedroeg 6 miljoen euro.

De vereniging hoopt **830.000 euro aan giften en schenkingen** in te zamelen om dit laatste grote puzzelstuk van het 3.750 ha tellende grensoverschrijdend natuurgebied van de Kalmthoutse Heide te beschermen. Vrijwilligers en natuurarbeiders van het sociale economiebedrijf Natuur- en Landschapszorg zullen het gebied beheren.

Het gebied Stappersven-Kalmthoutse Heide bestaat uit het bekende Stappersven, de Nolse duinen, het Nols moerasgebied en de bossen van De Boterbergen. Het natuurgebied maakt deel uit van het grensoverschrijdende natuurgebied Grenspark De Zoom - Kalmthoutse Heide. Het is een uniek gebied met een mozaïek van grote vennen, heidegebieden, landduinen en bossen. Het 3.750 ha grote gebied herbergt zeldzame natuurwaarden en heeft een belangrijke landschappelijke en

cultuurhistorische waarde. Het wordt doorsneden door de landsgrens met Nederland. Er zijn verschillende eigenaars met zowel Vlaamse en Nederlandse overheden, gemeente Kalmthout, grote particuliere landgoederen, kleinschalige landbouwgebieden en versnipperde kleine boseigendommen. Je kan de aankoop van het Stappersven-Kalmthoutse Heide steunen door een gift over te maken op rekeningnummer **293-0212075-88 van Natuurpunt Beheer vzw**, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen. Vergeet niet te vermelden: **gift "project 7795" Stappersven-Kalmthoutse**

Heide. Per m² moet Natuurpunt 25 eurocent vinden. Dit betekent dat je met een gift van 30 euro, 120 m² heide of 120 m² van het Stappersven kan beschermen. Voor giften vanaf 30 euro kan Natuurpunt een fiscaal attest afleveren waarmee je belastingvermindering krijgt.

Meer info over beide aankoopprojecten kan je vinden op de website van Natuurpunt: www.natuurpunt.be. Maar u mag ook contact nemen met Jan Loos, Diensthoofd Algemene Zaken en Beweging, 0475-55 68 42, jan.loos@natuurpunt.be

Stappersven Foto: Marc Sloopmaeckers

Onze leden schrijven ...

Eén van onze leden, Guy Borremans, stuurde ons onderstaand berichtje én een brief die zijn zoon Benny 20 jaar geleden stuurde naar de bevoegde minister ...

Toen het behoud van de Hobokense Polder aan een heel dun zijden draadje hing, deed Frans Thys een oproep om zoveel mogelijk brieven te richten aan de verantwoordelijke minister(s). Ik heb dit toen uiteraard gedaan en nog een aantal mensen overtuigd hetzelfde te doen.

Mijn oudste zoon, Benny, was toen 7,5 jaar. Regelmatig nam ik hem mee voor een wandeling en vertelde wat er misschien ging gebeuren met "onze" Polder.

Toen ik hem vroeg ook een brief naar de minister te schrijven,

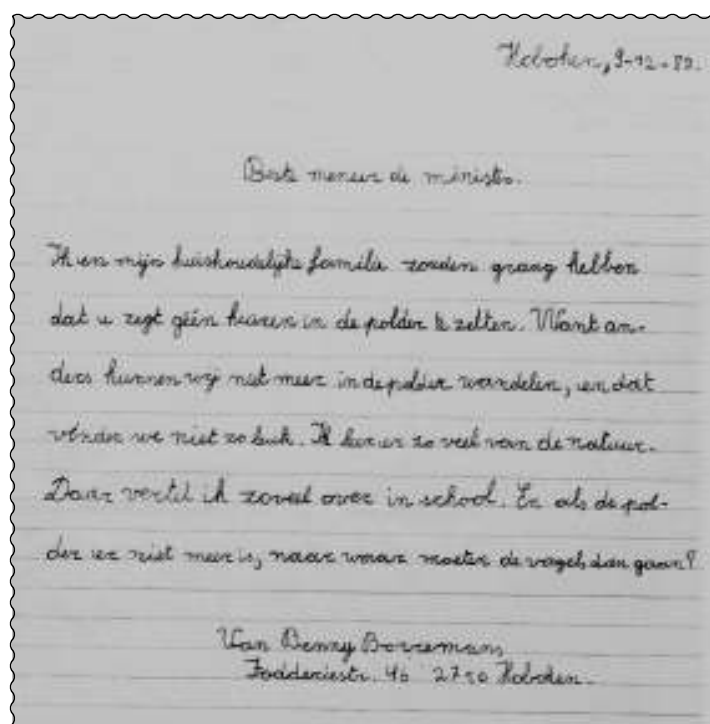
begon hij er onmiddellijk aan.

Ik heb hem hierin volledig vrij gelaten en het resultaat zie je hierbij. Schattig om nu nog eens te lezen.

Het resultaat was er naar, de Hobokense Polder werd niet bebouwd

Hij gaat nu nog regelmatig naar onze Polder, dan wel met zijn vriendin, is nu 27,5 en behaalde zijn master in de biologie en is bezig aan zijn doctoraat.

Hoe een dubbeltje rollen kan zeg men dan.

Klimaatwijken: beste Antwerpse groep komt uit onze regio!

Wie energie wil besparen, kan opnieuw meedoen aan de klimaatwijken. Dat kan zowel individueel als in groep (buren, collega's vereniging,...). Geïnteresseerden moeten voor half oktober inschrijven bij de milieudienst van de stad, via 03/222 37 69 of via duurzame.ontwikkeling@stad.antwerpen.be.

Bij de vorige editie hebben wij het inschrijven zodanig gestimuleerd dat niet minder dan 5 Hobokense/Kielse klimaatwijken actief geweest zijn. De best presterende van deze groepen uit onze afdeling is: 'Hoboken, Kiel, Wilrijk' met Jan Moonen als energie-meester. Zij hebben niet minder dan 24% bespaard, vergeleken met hun verbruik van het jaar daarvoor.

Met dit resultaat zijn zij de best presterende groep van de stad Antwerpen en op provinciaal vlak noteren ze als de 5° beste groep. In totaal hebben vorige winter 260 Antwerpse gezinnen liefst 126 ton CO2 bespaard. In geheel de provincie Antwerpen zorgen 1.500 deelnemende gezinnen voor een minder uitstoot van 991 ton CO2, zodoende effectief een klein steentje bijgedragen te hebben aan het oplossen van de klimaatopwarming. Bovendien heeft iedere deelnemer een besparing verwezenlijkt op de persoonlijke energierekening, die gemiddeld 200 euro bedraagt.

We zoeken een passende oplossing om de groep van Jan Moonen de be-

loofde geschenken (het klimaatboek 'Hitte') te bezorgen!

Samen op straat voor het klimaat: 5 december 2009

Begin december vinden in Kopenhagen de onderhandelingen plaats om tot een post-Kyoto akkoord te komen.

Voor zaterdag 5 december plant de 'Klimaatcoalitie' een publieksactie in Brussel om de beleidsmakers te laten zien dat zij ijveren voor een ambitieus en sociaalrechtvaardig klimaatbeleid.

Tot de 'Klimaatcoalitie' behoren meer dan 70 organisaties die actief zijn op sociaal vlak of die werken rond het milieu.

Eén van deze organisaties is 'Natuurpunt'. Het is de tweede grote

actie die dit jaar in ons land doorgaat in het kader van Kopenhagen.

De eerste actie, **de opname van de klimaatclip 'The Big Ask again' van Nic Balthazar** is doorgedaan einde augustus en heeft 10.000 deelnemers op de been gebracht. Omdat meer concrete gegevens rond de activiteit van 5 december momenteel ontbreken, kan u voor meer details **vanaf november mailen naar petrol@hobokensepolder.be of Frans contacteren, tel. 03/830 20 51.**

Indien er voldoende belangstelling is voor deelname organiseren we een groepsverplaatsing met de trein.

Behaag .. Natuurlijk 2009

Voor deze 16e jaargang van onze campagne Behaag .. Natuurlijk hebben we iets nieuws. Waar mogelijk leveren we planten uit "autochtoon plantsoen". Wat dit juist betekent, vind je in de kader.

Welke planten?

I. Haagpakketten:

Er worden 10 verschillende pakketten aangeboden, naargelang de ruimte die u wenst te beplanten. Het plantgoed van pakketten 1 tot 10 is tussen 80 en 100 cm hoog. De prijzen van de pakketten liggen door de massale samenaankoop veel lager dan de kleinhandelsprijs. Bovendien leert de ervaring ons dat door de boomkweker zeer degelijk plantmateriaal geleverd wordt.

Pakket 1: Houtkant

Soorten: zomereik, es, winterlinde, zoete kers, vogelkers, lijsterbes. 12 planten: 6 soorten, 2 planten per soort. Goed voor 20 m. **Prijs: 5 euro.**

Pakket 2: Houtkant natte en moeilijke gronden

Soorten: zwarte els, grauwe wilg, schietwilg, boswilg, Gelderse roos en es. 12 planten: 6 soorten, 2 planten per soort. Goed voor 20 m. **Prijs: 5 euro.**

Pakket 3: Geschoren haag

Soorten: wilde liguster, veldesdoorn, rode kornoelje, haagbeuk en Gelderse roos. 25 planten: 5 soorten, 5 planten per soort. Goed voor 8 m. **Prijs: 10 euro.**

Pakket 4: Doornhaag

Soorten: sleedoorn, meidoorn, egelantier, hondsroos. 4 soorten, 6 planten per soort, totaal 24 planten. Goed voor 8 m. **Prijs: 9 euro.**

Pakket 5: Bloesem- en bessenhaag

Soorten: sleedoorn, meidoorn, Gelderse roos, rode kornoelje, sporkehout en wilde kardinaalsmuts. 6 soorten, 4 planten per soort, totaal 24 planten. Goed voor 8 m. **Prijs: 9 euro.**

Pakket 6: Veldesdoornhaag

Soort: veldesdoorn - 25 planten. Goed voor 6,25 m. **Prijs: 10 euro.**

Pakket 7: Haagbeukenhaag

Soort: haagbeuk - 25 planten. Goed voor 6,25 m. **Prijs: 15 euro.**

Pakket 8: Meidoornhaag

Soort: eenstijlige meidoorn - 25 planten. Goed voor 6,25 m. **Prijs: 10 euro.**

Pakket 9: Beukenhaag

Daar we het natuurlijk karakter van onze planten sterk willen promoten, leveren we uitsluitend de groene natuurlijke variant en niet de rode kweekvorm.

Soort: beuk - 25 planten. Goed voor 6,25 m. **Prijs: 18 euro.**

Pakket 10: Vogelbosje

Soorten: sleedoorn, meidoorn, Gelderse roos, rode kornoelje, sporkehout en hazelaar. 6 soorten, 2 planten per soort, totaal 12 planten. **Prijs: 5 euro.**

II. Knotwilg

Een mooie landelijke knotwilg bekomt u door het aanplanten van een knotwilgpoot. Dit is een tak afgehakt van een andere knotwilg, ongeveer 2,5 m lang en 4 tot 6 cm doorsnede. Indien deze poot ongeveer 60 cm diep wordt geplant, zal ze uitgroeien tot een volwaardige knotwilg. **Prijs: 2 euro.**

III. Bomen

Dit jaar worden 2 bomen aangeboden. De **okkernoot** kan een hoogte tot 30 m bereiken en kan meer dan 10 m breed worden. De boom vormt een ronde half open kroon en bij het ouder worden, krijgt de grijze stam een diep gegroefde bast. Met walnoot wordt meestal de vrucht van de okkernoot bedoeld. Mannelijke en vrouwelijke bloemen komen bij de walnoot aan dezelfde boom voor. Mannelijke bloemen zijn in katjes verenigd. Vrouwelijke bloemen bevinden zich al of niet in trossen aan het einde van nieuwe scheuten, die in het voorjaar ontstaan uit de eindknop van de langloten en uit enkele daaronder gelegen knoppen. De walnoot is een windbestuiver. **Prijs: 25 euro**

Voor kleinere tuinen bieden we de **kweeper** aan. De kweeper is een plant uit de rozenfamilie. De soort komt oorspronkelijk uit het gebied rondom de Kaspische Zee en is een algemeen bekende vrucht in veel landen, vooral in de zuidelijke landen van Europa en in Japan. Vroeger stond bij veel boerderijen een kweeper. De boom kan 4-6 m hoog worden. Hij bloeit in vergelijking met de appel en peer laat, namelijk van mei tot in juni. De kweeper is nauw verwant aan de appel, de peer en de lijsterbes. Kweeperen zijn rauw vrijwel niet te eten door het harde en zure vruchtvlees. Zij worden verwerkt tot compote, jam, marmelade, geleï, vruchtensap, taart, wijn en likeuren. **Prijs: 30 euro**

De aangeboden bomen hebben een stamomtrek van 10 à 12 cm op 1 m hoogte. Ze worden geleverd met blote wortel. Er wordt een steunpaal meegeleverd.

IV. Klimplanten

Klimplanten zijn helemaal in. Ze groeien en bloeien tegen muren, schuttingen en hekwerken, en zijn ideaal om dit soort constructies te verfraaien en te verlevendigen. Klimplanten "wortelen" niet in de muur. Alleen op oudere en verweerde muren of bij gescheurd en afbrokelend pleisterwerk kan het gebeuren dat zich wortels ontwikkelen die gebruik maken van de voedingsstoffen in de spleten en zo schade aanrichten.

Volgende planten worden aangeboden:

bosrank: 3,50 euro/stuk

wilde kamperfoelie: 3 euro/stuk

hop: 3 euro/stuk

Hoe bestellen en betalen?

Bestellen en betalen kan tot uiterlijk 30 oktober.

Vul bijgevoegd bestelformulier in en zend het aan Danny Jonckheere, Commandant Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken. Je kan het ook inscannen en zen-

den naar info@hobokensepolder.be. Ook op onze website vind je een bestelformulier. De betaling van het juiste bedrag doe je op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw.

Meer info en afbeeldingen vind je op www.natuurpunt.be/behag.

Wanneer en waar afhalen?

Op zaterdag 28 november tussen 12 en 14 uur, kan je de bestelling afhalen bij Danny Jonckheere, Commandant Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken

Inheems of autochtoon ?

Een plantensoort is inheems in Vlaanderen als Vlaanderen binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort ligt. Een individuele plant is autochtoon of oorspronkelijk inheems in een bepaalde streek in Vlaanderen, als deze een nakomeling is van planten die zich sinds hun spontane vestiging na de laatste ijstijd altijd natuurlijk hebben verjongd, of die kunstmatig vermeerderd werden met strikt lokaal materiaal. Een zomereik afkomstig uit de Balkan is dus niet autochtoon in Vlaanderen, maar de soort zomereik is hier wel inheems.

Autochtone struiken in de behaagactie ?

Autochtoon plantgoed was echter tot nog toe niet voldoende voorhanden voor een actie als de onze. Maar alles evolueert, ook deze problematiek. ANB en INBO hebben locaties met autochtone planten geselecteerd. Met zaad hiervan afkomstig kunnen kwekers autochtone planten kweken. Ook onze leverancier doet mee aan dit project.

Aanbod

Reeds 8 soorten in de aangeboden haagpakketten zijn niet enkel streek-eigen, maar zelfs autochtoon: zomereik, haagbeuk, meidoorn, sleedoorn, hondsroos, hazelaar, sportkehout en lijsterbes.

Meer info vind je op www.natuurpunt.be/behag

Bestelformulier "Behaag .. Natuurlijk 2009"

Naam Telefoon

Straat E-mail

Postnummer Gemeente

bestelt volgende planten :

Per pakket	Prijs	Aantal	Totaal	Per stuk	Prijs	Aantal	Totaal
1. Houtkant	5,00			11. Knotwilgpoot	2,00		
2. Houtkant natte gronden	5,00			12. Bosrank	3,50		
3. Geschoren haag	10,00			13. Wilde kamperfoelie	3,00		
4. Doornhaag	9,00			14. Hop	3,00		
5. Bloesem- en bessenhaag	9,00			15. Okkernoot	25,00		
6. Veldesdoornhaag	10,00			16. Kweepeer	30,00		
7. Haagbeukenhaag	15,00						
8. Meidoornhaag	10,00						
9. Beukenhaag	18,00						
10. Vogelbosje	5,00						
					Totaal :		

Datum en handtekening,

Antwerpse Koepel voor Natuurstudie (ANKONA)

Ankona is een koepelorganisatie. Zij verenigt iedereen die interesse heeft voor en zich bezighoudt met natuurstudie in de provincie Antwerpen. Zowel vrijwilligers, verenigingen als wetenschappers zijn welkom. De koepel wordt door de provincie ondersteund en het secretariaat is gehuisvest in het provinciehuis

Zij organiseren doorheen het jaar boeiende activiteiten, die met natuurstudie te maken hebben. We geven je graag een greep uit hun aanbod:

Zondag 18 oktober: Historische wandeling in het Zoerselbos (bosexcursie)

In opdracht van de provincie Antwerpen voeren de VUB en de UG gezamenlijk een historisch-ecologisch onderzoek van oude boslandschappen in de Antwerpse Kempen uit. Met dit onderzoek wordt de bosgeschiedenis geschetst van Zoerselbos (Zoersel) en Peerdsbos (Brasschaat). Een eerste fase nl. de analyse van de gegevens van het Zoerselbos is bijna afgewerkt. Wat de historische ecologie als landschappelijk onderzoek juist zo uniek maakt, is de combinatie van de aandacht aan zowel culturele als natuurlijke processen die in het verleden op het landschap hebben ingewerkt.

De onderzoekers verbonden aan het project, Kris Verheyen (UG), Dries Tys (VUB) en Sara Adriaenssens (VUB), zijn onze gidsen.

Locatie:

Zoerselbos (www.zoerselbos.be), Boshuisje aan de Boshuisweg (gelegen vlakbij de parking aan het bezoekerscentrum)

We komen samen om 14 u aan het Boshuisje aan de Boshuisweg te Zoersel en eindigen er omstreeks 16.30 u. Deelname is gratis.

Bij regenweer laarzen meebrengen. Iedereen die hierin geïnteresseerd is, kan deelnemen.

Zaterdag 24 oktober: Workshop 'Macro-fotografie' in samenwerking met BVNF - theorie en praktijk (Zoersel)

Sinds er meer betaalbare digitale foto toestellen op de markt zijn, kan iedereen die zich met natuurstudie bezig houdt leuke macro-opnamen maken. Macro-opnamen zijn nuttig voor de determinatie achteraf of om jouw waarneming met anderen te delen (bijvoorbeeld bij het opladen op een website).

Deze workshop is voor iedereen toegankelijk maar een minimum aan kennis van digitale fotografie is vereist.

Breng je eigen (reflex-)camera mee, want deze lesdag bestaat zowel uit praktijk als theorie.

De workshop wordt gegeven door

een lesgever die aangesloten is bij de Bond Verantwoorde Natuurfotografie BVNF - www.bvnf.be.

Locatie Provinciaal Natuur- en Landschapshuis (NALAH), Kasteeldreef 55, 2980 Zoersel om 9.30 u. Einde omstreeks 17 u. Deelname is gratis.

Iedereen die met natuurstudie bezig is en over een elementaire basis 'digitale fotografie' beschikt, kan deelnemen. Het max. aantal plaatsen is beperkt tot 15.

Vooraf **inschrijven** tot 20 oktober bij Koen Cuypers, ANKONA-coördinator, e-mail: koen.cuypers@admin.provant.be - tel. 03 240 59 88 is verplicht.

Natuur onder de kerstboom!

Ben je op zoek naar een prijsbewust kerst- of nieuwjaarsgeschenk ... dan hebben wij een schitterend aanbod. Schenk jezelf of diegene om wie je geeft een unieke wandel- en fietsgids doorheen 33 natuurgebieden, een prachtige CD met vogelgeluiden en een jaar lang een abonnement op Vlaanderens meest gelezen natuurtijdschrift, en dit voor de prijs van 20 euro.

Hoe? Je kan dit alles en nog veel meer schenken door een lidmaatschap van Natuurpunt cadeau te doen. We brengen het geschenkpakket graag bij jou thuis (binnen postnummers 2660 en 2020). Gewoon een mailtje sturen met jouw adresgegevens naar info@hobokensepolder.be volstaat.

Recupereer uw lidgeld !

De eindejaarsperiode is traditioneel ook de periode van vernieuwing van lidgelden. Veel mensen stellen zich hierbij de vraag of ze niet moeten bezuinigen. Zouden ze het lidgeld nog wel betalen ? Onze actieve werking bewijst dat uw lidgeld geen verloren uitgave is.

Maar weet je dat je gemakkelijk je lidgeld kan recupereren ? Vertoon van je lidkaart geeft je immers recht op korting in verschillende winkels

- **Natuur.winkel Mechelen**, Stationstraat 40: boeken en optiek 10 % ledenkorting
- **Natuur.winkel Ekeren** (lokaal verkooppunt) Steenstraat 25, 2180 Ekeren: beperkt gamma Natuurpunt Winkel, optiek enkel op afspraak, 10 % ledenkorting
- **Optiek De Mey**, Kioskplaats 81-83, 2660 Hoboken: 20 % korting op monturen en glazen, 15 % op juwelen, uurwerken, zonnebrillen en verrekijkers
- **Sights of Nature**, Pieter de Conincklaan 108 in 8200 St-Andries Brugge, 050-31 50 01, son@deputter.com. Fungeert als Natuurpunt-optiekshop, waar leden terecht kunnen voor deskundig advies bij aankopen van verrekijkers, telescopen en statieven. Op vertoon van je lidkaart krijg je tien procent korting!
- **Schoenen Torfs**: Den Tir - Sint-Bernardsesteenweg 320 2020 Antwerpen. Als lid van Natuurpunt krijg je vanaf nu 10% onmiddellijke korting bij de aankoop van nieuwe schoenen van Torfs! De voorwaarde is dat je een paar oude schoenen meebrengt. Je oude

Maak Natuurpunt blij! Doe er een domi bij!

In november worden de lidmaatschappen van de meer dan 80.000 Natuurpuntleden vernieuwd. Zowat de helft krijgt daartoe een oproep, maar de anderen krijgen deze vraag niet, want ze hernieuwen automatisch hun lidgeld via een domiciliëringsoverdracht.

Zo'n domiciliëring heeft voor ieder voordelen:

- Je kan nooit meer vergeten je lidgeld te betalen en je zal dus nooit een nummer van Polder.blad of Natuur.blad missen.

- Het bespaart Natuurpunt 40.000 keer druk- en invoegkosten van een hernieuwingsbrief in het ledenblad én tal van druk- en verzendingskosten van vele herinneringsbrieven in de loop van het jaar. Dat zijn duizenden euro uitgespaarde kosten, die Natuurpunt beter kan besteden aan echt natuurbehoud. Op onze website (<http://www.hobokensepolder.be/lidmaatschap/domiciliering.html>) vind je een domiciliëringformulier dat je aan ons secretariaat in Mechelen kan zenden.

schoenen gaan dus niet op de afvalberg, maar krijgen een herstelbeurt en een nieuw leven. De totale opbrengst van de actie schenkt de winkel aan Natuurpunt voor de aankoop en het beheer van natuurgebieden in jouw buurt!

- **AS-Adventure**, Boomsesteenweg 666, Wilrijk: buitensport- en kampeerbenodigdheden: 5 % korting.
- **Tony Mertens**, Boomsesteenweg 627, Wilrijk: 5 % korting bij de aankoop van Naturam-verf. Voor alle Naturam- natuurverf die over de toonbank gaat, ontvangt Natuurpunt bovendien een vergoeding. Die wordt gebruikt om natuur aan te kopen in het natuurgebied Lovenhoek op de grens van Zandhoven en Vorse-laar.
- **Optiek Van Grootven**, Kapellestraat 20, Aartselaar: verrekijkers, telescopen:

- 10 % korting (5 % op dure merken Swarovski, Zeiss, Leica)
- Vergeet dus zeker je lidkaart niet als je gaat winkelen. Waarschijnlijk zijn meer handelszaken bereid tot het geven van kortingen. Leg je lidkaart voor en vraag het hen. Laat het ons weten. Het zal ook andere leden interesseren.

Weer een handelaar die je korting geeft: Optiek De Mey! Zie winkellijst.

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Za 3 okt **Trefdag, Antwerpen**
Zo 4 okt Trekvogeltellingen Hobokense Polder
Za 10 okt Natuurbeheer in de Hobokense Polder
WE 17/18 okt Watervogeltellingen
Zo 18 okt Paddenstoelwandeling in HP
Wo 21 okt Bestuursvergadering in Zaal Moretus
Zo 25 okt **Daguitstap naar Mollendaalbos**
Za 7 nov **Bustocht naar de vallei van de Lomme**
WE 14/15 nov Watervogeltellingen
Zo 15 nov Natuurwandeling in de Hobokense Polder
Wo 18 nov Bestuursvergadering in Zaal Moretus
Za 21 nov **Dag van de Natuur - Natuurbeheer**
WE 12/13 dec Watervogeltellingen
Za 12 dec Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Wo 16 dec Bestuursvergadering in Zaal Moretus
Zo 20 dec **Halve daguitstap naar Dintelse Gorzen**
Za 30 jan **Boottocht op de Schelde**

Tussen 3 oktober en 8 november: ochtendlijke trekvogeltellingen op Scheldedijk

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit tussen 9.30 u en ca 14 u
Voor info: contacteer André Van Langenhove,
03/288 00 81 of Gilbert Van de Velde, 03/825 12 75

Donderdag 3 t.e.m. zondag 6 juni 2010:
Natuurvierdaagse aan de Opaalkust

Artikels voor het volgende Polder.blad - met
verschijningsdatum 1 januari 2010 - dienen bij de redac-
tie te zijn op **30 november 2009**
(zie colofon, blz. 2)

www.hobokensepolder.be